

Programma

Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond 2012-2015

November 2012

Inhoud

Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond

Opbouw van het programma

Over Platform Rijnmond

Ambities van Platform Rijnmond 2012-2015

Programma Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond 2012-2015

1. Versterken vmbo- en praktijkscholen
2. Digitale didactiek
3. Combitraject: academische 1e graads bevoegdheid én de vakmaster

Planning

Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond

Opbouw van dit programma

Dit programma is als volgt opgebouwd: de introductie van Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond leest u hieronder. Op de pagina's hierna staan de ambities van Platform Rijnmond om in de periode 2012-2015 het kwalitatieve en kwantitatief lerarentekort in de regio te verkleinen. Vervolgens worden vier projecten uitgewerkt waarmee uitvoering wordt gegeven aan die ambities. Daarbij wordt aangegeven hoe de opbrengst wordt verankerd in de scholen en ter beschikking wordt gesteld aan anderen. Het programma sluit af met de overall planning.

Over Platform Rijnmond

In 2008 is de samenwerking tussen scholen en met de opleidingen op het gebied van onderwijsarbeidsmarktbeleid in de omvangrijke regio Rijnmond gestart. De aanleiding voor de oprichting van Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond was de regeling voor risicoregio's. Risicoregio Rijnmond was, geografisch gezien, een kring van scholen van schoolbesturen rondom Rotterdam.

In de periode 2008-2012 is er met veel enthousiasme en daadkracht in Rijnmond samengewerkt. Bij de ontwikkeling van plannen is terdege rekening gehouden met de samenwerkingsverbanden binnen de regio die al langer bestonden. In die delen van de regio waar die samenwerking er nog niet was, is gestimuleerd dat die er kwam. Zo is naast het bestaande cluster VPR (Voorne-Putten Rozenburg, aan de zuidkant van de regio) en samenwerkingsverband ROOZZ (Regionaal Overleg Openbare scholen Zuid-Holland Zuid, aan de zuidoostkant) er een nieuw cluster geformeerd aan de noordkant van Rotterdam: Nieuwe Waterweg Noord (NWN). Daarnaast is toetreding van nieuwe scholen bij de al bestaande verbanden onderling soepel geregeld.

De samenwerking binnen de drie clusters is in sommige gevallen bijzonder praktisch gebleken. Korte lijnen binnen een geografisch gezien onsamenhangende regio. Binnen de drie clusters is veel werk gemaakt van het ontwikkelen van een goede begeleidingsstructuur op de participerende scholen. Het gaat dan vooral om de begeleiding van docenten in opleiding. Voor andere projecten uit het programma van risicoregio Rijnmond (voorbeelden: pilots met educatieve minoren en stap naar de bovenbouw, met arrangementen voor doorscholing van 2^e naar 1^e graads bevoegdheid) kon er direct voor de hele regio worden gewerkt.

In mei 2012 heeft risicoregio Rijnmond zijn programma afgesloten. Aan alle leden is gevraagd hoe zij aankijken tegen voortzetting van de samenwerking binnen Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond. Het overgrote deel van de leden heeft positief op die vraag gereageerd. Daarbij is tegelijkertijd een inventarisatie gemaakt van thema's op het gebied van arbeidsmarktbeleid waarmee de leden vanuit het Platform aan de slag zouden willen. In juli 2012 is de eerste versie van het nieuwe programma geschreven. Deze is besproken met OCW, met de betrokken opleidingen (Hogeschool Rotterdam, het ICLON en de TULO Delft) en in de regiegroep van Platform Rijnmond. Met Platform Rotterdam is afgesproken dat na uitwerking van het programma mogelijkheden voor samenwerking verder zullen worden verkend.

Ambities van Platform Rijnmond voor 2012-2015

Platform Rijnmond wil met de uitvoering van dit programma in 2012-2015 een aantal stappen zetten om het kwalitatieve en kwantitatieve lerarentekort in zijn verzorgingsgebied te verkleinen. Rijnmond doet dit met de realisatie van onderstaande ambities:

Verdiepen opleidingsstructuur en inductie op de scholen

De leden van Platform Rijnmond (zowel de scholen als de lerarenopleidingen) zijn ervan overtuigd dat een goede opleidingscultuur en opleidingsstructuur op scholen bijdraagt aan het bieden van onderwijs van kwalitatief hoog niveau met een optimaal volume. De afgelopen jaren zijn stappen gezet waarmee samenwerkende scholen zich ontwikkelen als opleidingsorganisaties. Op alle deelnemende scholen in de drie clusters zijn volgens onderling vastgelegde afspraken docenten opgeleid tot coach. De focus lag daarbij op het begeleiden en opleiden in de scholen van studenten.

Rijnmond wil met de uitvoering van dit programma de opleidingsstructuur in de regio verder verdiepen. Rijnmond wil voorzieningen treffen om begeleiding van docenten in opleiding en de inductie van startende docenten in een grote diversiteit van situaties (zoals zij-instroom van gepromoveerden, doorstroom primair onderwijs naar vmbo/praktijkscholen) en voor alle typen onderwijs die worden geboden binnen de scholen van het Platform op kwalitatief hoog niveau te brengen.

Versterken professionalisering

Opleidingsorganisaties zijn voor Platform Rijnmond tevens lerende organisaties. Medewerkers in lerende organisaties zijn professionals die zich blijven ontwikkelen. Met dit programma wil Platform Rijnmond de professionalisering in de scholen een kwalitatieve impuls geven. Daarbij gaat het zowel om mogelijkheden voor opscholing van (al dan niet on(der)bevoegde) docenten naar of in onder meer het vmbo of praktijkscholen, als om verbreding van het repertoire van scholen, docenten en de opleidingen. De doorontwikkeling van digitale didactiek is een sprekend voorbeeld van dat laatste.

Vergroten weerbaarheid van het onderwijs

Voor het oplossen van “oude” problemen is het soms nodig compleet nieuwe wegen in te slaan. Het lerarentekort is zo’n oud probleem. Om de weerbaarheid van het onderwijs te vergroten wil Platform Rijnmond niet alleen blijvend nieuwe leraren opleiden, maar ook volgende stappen zetten om het onderwijsvolume te vergroten (anders gezegd: de productiviteit te verhogen) door vormen van blended learning te introduceren en digitale didactiek in te bedden in de scholen én in de lerarenopleidingen.

Deze ambities worden in dit programma uitgewerkt in drie projecten.

Programma Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond 2012-2015

De hiervoor beschreven ambities worden in het programma uitgewerkt in drie projecten. Dit zijn:

1. Versterken vmbo en praktijkscholen
2. Digitale didactiek
3. Combitraject: academische 1e graads bevoegdheid én de vakmaster

Per project is aangegeven hoe de opbrengst tot stand komt en wordt geborgd. De overkoepelende planning van het programma en de structurele investering van scholen zijn aan het eind opgenomen.

1. Versterken van het vmbo en het praktijkonderwijs

Het project in vogelvlucht

De vervangingsvraag in het vmbo en praktijkonderwijs in de regio is groot. In dit project worden 20 docenten opgeleid voor de vakken techniek en verzorging in het vmbo en praktijkonderwijs. Het gaat om docenten met een pabo diploma. Er worden daarnaast coaches opgeleid om de inductiefase in de vmbo/praktijkscholen te versterken en de kans op vroege uitval van docenten te verkleinen.

Huidige situatie

Vmbo-scholen en scholen voor praktijkonderwijs hebben tijdens de inventarisatie voor dit programma aan de bel getrokken. De vervangingsvraag is er groot en de kwaliteit en vitaliteit van diverse afdelingen staan onder druk. In regio Rijnmond, met relatief veel industrie en techniek, is een kwaliteitsimpuls voor deze scholen van belang. Om afdelingen techniek en praktijkscholen in de regio op kwalitatief hoog niveau te kunnen blijven draaien, zijn uitmuntende docenten voor het vmbo en de praktijkscholen nodig, vooral in de techniek. In Rotterdam is daarnaast ook behoefte aan nieuwe docenten voor het vak verzorging¹.

Arbeidsmarkt

In de periode tot aan 2015 zal ongeveer 30% van de formatie van scholen uitstromen, veelal doordat docenten met pensioen gaan². De afgelopen jaren is de omvang van die uitstroom kleiner gebleken dan verwacht, vooral omdat docenten om diverse redenen een aantal jaren langer blijven werken dan voorheen gebruikelijk was.

¹ Dit project wordt door de Platforms van Rijnmond en Rotterdam gezamenlijk uitgevoerd.

² Het getal is afkomstig uit de raming van CentER Data die voor Rijnmond in 2012 is gedaan.

Uit het onderzoek van Regioplan was al bekend³, dat op vmbo-scholen die uitstroom voor specifieke vakken nog hoger kan oplopen. Voor 40% van de lesuren bij het vak techniek zal voor 2020 vervanging moeten worden gevonden. Bij het praktijkonderwijs gaan de komende jaren veel pabo-gediplomeerde docenten met pensioen. Het profiel van pabo-gediplomeerde docenten, met hun stevige didactische bagage, sluit goed aan bij wat er op de praktijkscholen en vmbo-afdelingen nodig is.

Het effect van die uitstroom op de vervangingsvraag van de scholen zal wellicht voor een klein deel worden gecompenseerd door de krimp van het aantal leerlingen. Die krimp, vooral in het zuidelijke deel van Rijnmond, is volgens prognoses⁴ tot 2020 maximaal 5%.

Aanpak & planning

In overleg met vmbo- en praktijkscholen en scholen voor primair onderwijs wordt het hieronder beschreven traject voor doorstroom van po naar vo nader afgestemd en uitgewerkt:

- **Inventarisatie vervangingsvraag techniek en verzorging:** Er worden in de periode september - november 2012 gesprekken gevoerd met de vmbo-scholen en praktijkscholen in Rijnmond waar een onderwijstekort wordt verwacht. Daarbij wordt het onderzoek dat in 2010 door Regioplan in opdracht van Rijnmond op schoolniveau naar de vervangingsvraag is uitgevoerd als vertrekpunt genomen. Er wordt in kaart gebracht bij welke scholen en in welke mate in schooljaar 2013-2014 behoefte is aan (techniek-)docenten en aan po-docenten of pabo-afgestudeerden die willen doorstromen. Met Platform Rotterdam is afgesproken dat bij de inventarisatie naast het vak techniek tevens de vraag voor het vak verzorging in kaart wordt gebracht.
- **Versterking inductiefase:** De begeleidingsstructuur bij vmbo- en praktijkscholen die willen participeren wordt geïnventariseerd. Scholen die participeren dienen te voldoen aan de voorwaarden dat er geschoolde vakcoaches, BosSen en begeleidingsuren aanwezig zijn. Daar waar de inductie nog niet op orde is, zullen aanvullende acties worden ondernomen (scholing, begeleidingsuren faciliteren en opnemen in normjaartaken).
- **Reserveren vacatureruimte:** Er worden met de vo-scholen afspraken gemaakt over het reserveren van vacatureruimte voor de nieuwe docenten (in opleiding). Als de vacatureruimte ontbreekt zullen in elk geval stageplaatsen worden gegarandeerd.
- **Contact leggen met po-besturen over doorstroom po-vo:** Met besturen van basisscholen in de regio wordt in het najaar van 2012 contact opgenomen. Er worden in situaties waarin basisscholen genoodzaakt zijn formatie te ontslaan, door onder meer de krimp van hun leerlingental (max. 3%⁵), nadere afspraken gemaakt. Volgens de prognose van CentER Data is het aantal afstudeerders van de pabo's in Zuid-Holland in de komende jaren onvoldoende om in de vervangingsvraag in het primair onderwijs te kunnen voorzien. Om die reden zal er niet actief worden geworven onder pabo-studenten, en ligt de focus op docenten die op korte termijn met werkloosheid worden bedreigd en/of toe zijn aan een nieuwe stap in hun loopbaan. Van één van de grotere vo-besturen in de regio die nauw samenwerkt met een po-

³ Vervangingsvraag risicoregio's Rotterdam en Rijnmond, 2010

⁴ ResearchNed en QDelft, april 2012

⁵ CentER Data, vraag en aanbod van leraren po in Rotterdam en Rijnmond, juli 2012

bestuur, is vernomen dat er belangstelling bij het po voor deze aanpak bestaat. Ook arbeidsmarktfonds VOION en het po-platform hebben belangstelling voor deze aanpak.

- **Organiseren informatiebijeenkomsten voor po-docenten:** Het Platform organiseert met de scholen en met Hogeschool Rotterdam in de periode januari - april 2013 bijeenkomsten voor po-docenten die een volgende stap in hun loopbaan willen maken. Tijdens de bijeenkomsten worden mogelijkheden geschetst en worden speeddate gesprekken tussen scholen en potentiële kandidaten gehouden. Er wordt tevens onderzocht of associate degree studenten van Hogeschool Rotterdam interesse hebben in en geschikt zijn voor dit traject.
- **Go/no-go:** Er wordt besloten over definitieve uitvoering van de volgende fasen van dit project als in deze fase duidelijk is dat er interesse is van po-besturen die met elkaar 25 % van de leerlingen bereiken, minimaal 20 kandidaten en voldoende vo-scholen met vacatureruimte voor deze kandidaten zijn. Streefmoment voor het nemen van dit besluit is mei 2013.
- **Maatwerk traject:** Elke kandidaat doorloopt een assessment. Op basis van de uitkomsten zal voor elke kandidaat een passend traject worden geboden. Dit maatwerk vraagt om een flexibel opleidingsaanbod.
- **Ontwikkelen en uitvoeren scholingstrajecten:** Daar waar matches tussen scholen en kandidaten kunnen worden gemaakt, worden nadere afspraken gemaakt over scholing in de vakken techniek en verzorging. Bij de scholen wordt samen met Hogeschool Rotterdam een opleidingstraject ontwikkeld. Waar mogelijk wordt voor kandidaten die na 2006 hun pabo-diploma behaalden gebruik gemaakt van de zij-instroom regeling.
- **Extra opleiden van coaches voor pedagogiek:** docenten in het vmbo en praktijkonderwijs die al een algemene coach opleiding hebben gevolgd krijgen een vervolgopleiding aangeboden die hen in staat stelt de kandidaten uit dit traject extra te begeleiden. Vmbo- en praktijkscholen hebben, ook gezien de ontwikkelingen rond passend onderwijs, behoefte aan coaches met extra pedagogische en didactische kwaliteiten en capaciteiten.
- **Inductietraject:** de in dit project opgeleide docenten worden tijdens de opleiding en gedurende het eerste jaar daarna begeleid door de coaches. De begeleiding wordt daarna voortgezet. Dit gebeurt als structurele voorziening vanuit het eigen beleid van de scholen.

Beoogde resultaten

- Realiseren van bij elkaar 20 extra bevoegden voor het vmbo en het praktijkonderwijs in de vakken techniek en zorg.
- Bieden van een nieuwe loopbaankans voor po-docenten.
- Elke deelnemende vmbo-locatie en praktijkschool heeft minimaal één coach met extra scholing in pedagogiek.
- De inductiefase op de scholen is zodanig kwalitatief versterkt, dat de uitval uit het opleidingstraject lager is dan uit de reguliere lerarenopleiding. Het onderzoek dat in opdracht van OCW bij de knelpunt regio's wordt uitgevoerd zal uitwijzen in welke mate de uitval lager is.

Borging

- De aangepaste scholingstrajecten worden opgenomen in het aanbod van de hogeschool Rotterdam en maken deel uit van het repertoire van de scholen in Rijnmond als opleidingsorganisatie.

- Het opleidingstraject wordt gratis beschikbaar gesteld aan lerarenopleidingen en opleidingsscholen.
- Vmbo-scholen/praktijkscholen hebben hun inductieprogramma versterkt; de scholen zijn extra toegerust op het begeleiden van docenten in opleiding voor hun populatie leerlingen.
- Met deelnemende po-besturen worden voor de hiernavolgende jaren werkafspraken gemaakt over de aanpak van arbeidsmarktknelpunten. De aard van de afspraken is uiteraard afhankelijk van de dan actuele arbeidsmarktsituatie (overschot/tekort; krimp/groei).

2. Digitale didactiek

Het project in vogelvlucht

In dit project wordt bereikt dat Digitale Didactiek wordt verankerd in de scholen en in de opleiding van leraren. Er worden in het eerste jaar binnen het samenwerkingsverband opleidingsmodules ontwikkeld door scholen en opleiders. Deze worden in de daaropvolgende twee programmajaren benut om 30 docenten op te leiden tot digitaal didacticus. De docenten geven op de werkplek uitvoering aan digitale didactiek. Daarnaast worden er 60 docenten, waaronder de genoemde digitale didactici, opgeleid tot E-coach. Deze E-coaches zorgen (ook na de programmaperiode) voor versterking en verspreiding van de digitale competenties op hun scholen.

Huidige situatie

Tijdens één van de conferenties van risicoregio Rijnmond (oktober 2010) is het “digitale scenario” uitgewerkt als mogelijke strategie om het tekort aan docenten te kunnen pareren. Hoewel scholen dit scenario een uitdagende denkoefening vonden, was de implementatie ervan toen nog voor de meeste een brug te ver. PENTA college CSG was een van de uitzonderingen daarop.

Inmiddels zijn we bijna twee jaar verder. Bij PENTA is de nodige ervaring opgedaan met digitale didactiek. Tijdens de slotbijeenkomst van risicoregio Rijnmond (mei 2012) heeft de school daarover een workshop verzorgd. Scholen in Rijnmond hebben tijdens de inventarisatie voor dit programma in mei/juni 2012 aangegeven aan de slag te willen met digitalisering van het onderwijs. Daarbij willen ze niet ieder voor zich een wiel uitvinden én willen ze met de lerarenopleidingen een aanpak ontwikkelen waarmee digitale didactiek ook in de opleiding van nieuwe docenten wordt ingebed.

Arbeidsmarkt

De vervangingsvraag in Rijnmond is de komende jaren fors. Veel ervaren leraren gaan met pensioen. Rijnmond investeert (met overtuiging) in het opleiden van nieuwe docenten en het professionaliseren van zittend personeel.

Daarnaast groeit de opvatting dat het voor het op orde houden van het onderwijs nodig is om nieuwe wegen in te slaan. Voorzien wordt dat het kwantitatieve en kwalitatieve onderwijstekort niet kan worden opgelost door alleen te focussen op instroom van nieuwe docenten. Digitalisering, met daarbij e-learning, videolessen en digitale leermiddelenbanken, zijn middelen om die nieuwe weg vorm te geven.

Voor de onderwijsarbeidsmarkt van de participerende scholen betekent dit onder meer dat er gewerkt gaat worden aan een andere organisatie van het primaire proces, andere invulling van functies en dat er nieuwe competenties van medewerkers nodig zijn.

Aanpak en planning

Rijnmond wil met uitvoering van dit project bereiken dat scholen flexibeler kunnen inspelen op situatie van krimp en overschot aan onderwijs. Vanuit de idee van ‘blended learning’ (contactonderwijs in combinatie met digitale middelen voor tijd- en plaatsonafhankelijk leren) zijn de verhoging van kwaliteit en productiviteit van het primaire onderwijsproces (door een betere benutting van docententijd) de doelen van dit project. Toepassing van blended learning maakt de weerbaarheid van scholen groter.

Platform Rijnmond wil de ontwikkeling van digitale didactiek aanpakken vanuit verschillende invalshoeken. Dit zijn:

- **Ontwikkelen opleidingsmodules voor de opleiding tot digitaal didacticus:**
Docenten/ontwikkelaars van de opleidingen (hogeschool Rotterdam, ICLON en TULO) en een aantal docenten van scholen met ervaring op dit gebied vormen met elkaar een ontwikkelgroep (docentontwikkelteams van 3 docenten clusters, 3 medewerkers opleidingen). Zij ontwerpen en testen begin 2013 opleidingsmodules ter versterking van digitale didactiek in opleiding en onderwijs. Er wordt rekening gehouden met verschillen tussen docenten (leeftijd, leerstijl). Er wordt voor het benutten van digitale producten zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van wat al beschikbaar is via VO-Content, Kennisnet, de Innovatie Impuls en Wikiwijs. Onderzocht wordt of gebruik kan worden gemaakt van het digitale kanaal iTunesU waarmee wereldwijd digitale onderwijscontent wordt gedistribueerd. In Nederland is dit nog een prille ontwikkeling. Alleen indien echt noodzakelijk, wordt aanvullend gereedschap ontwikkeld.
- Er wordt een **go/no-go beslissing** genomen na de werving van minimaal 30 docenten voor de opleiding tot Digitaal Didacticus in het eerste jaar (2013/14).
- **Opleiding 30 docenten tot digitaal didacticus:**
Per jaar professionaliseren zich in 2013/14 en 2014/15 twee groepen docenten met behulp van de ontwikkelde modules in digitale didactiek in tekortvakken⁶. Het gaat steeds om een groep van zes docenten die afkomstig zijn van verschillende scholen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de ervaringen in de regio (door PENTA, Calvijn en OSVS), van het ICLON en van scholen uit de Innovatie Impuls. In 2014/15 wordt een extra groep van 6 docenten specifiek voor het vmbo/praktijkonderwijs opgeleid tot Digitaal didacticus (relatie met project 1). Deze twee jaren hebben een aanjaagfunctie. Na deze twee uitvoeringsjaren zullen de digitale competenties van docenten vooral worden versterkt met behulp van de inzet van E-coaches (zie hierna).
- **De beroepsbeoefening door Digitale Didactici in de klas: e-learning in 10% van de geplande onderwijstijd**

⁶ Uit de ramingen van Center Data en het eerdere onderzoek van Regioplan blijkt dat de vervangingsvraag niet voor alle vakken en bevoegdheidsniveaus even groot wordt. De tekorten drijven vooral bij Nederlands, Duits, Engels, Wiskunde, Natuurkunde en Scheikunde. Daarom zullen we met “Digitale Didactiek” de focus leggen op deze vakken.

De docenten die in dit project participeren, hebben met behulp van digitale didactiek en digitale middelen meer houvast om binnen een klas te kunnen differentiëren. Tevens worden digitale middelen ingezet om docenten te ondersteunen bij het meer opbrengstgericht werken, in het bijzonder rekenen en taal. De docenten die de opleiding tot digitaal didacticus hebben gevolgd, verzorgen vanaf het tweede uitvoeringsjaar 2014/15 10% van hun lessen met inzet van e-learning. We streven hiermee een realistische doelstelling na en houden daarbij rekening met het Vier in Balans model van Kennisnet: de visie van een school op ICT, deskundigheid van leraren, goed en voldoende digitaal materiaal en het op orde hebben van de benodigde ICT-infrastructuur. Het gebruik van digitale didactiek wordt gemeten met behulp van de studiewijzers die door de docenten worden opgesteld.

- **Opleiden 60 E-coaches:**

Er worden op de scholen die in dit project deelnemen in 2012/13 en in 2-13/14 60 docenten (2 x 30), waaronder bij voorkeur ook digitale didactici, opgeleid tot E-coach. Door deze professionaliseringsslag groeit er op de scholen een professionele omgeving om docenten te begeleiden op hun weg naar digitaal didactisch meesterschap. De infrastructuur voor begeleiden die nu al op de scholen aanwezig is wordt met deze aanpak aangevuld en versterkt.

- **E-coaching:**

De (60) opgeleide E-coaches begeleiden vanaf school jaar 2013-2014 ieder op de eigen school jaarlijks 10 tot 15 docenten in het verrijken van hun digitale competenties en vergroten van hun digitale repertoire voor blended-learning. Er wordt uitgegaan van 15 deelnemende scholen per uitvoeringsjaar.

- **Kennisnetwerken:**

Scholen in Rijnmond creëren lerende gemeenschappen van docenten. Ervaringen in het ontwikkelen van of werken met digitale didactiek worden gedeeld in kennisnetwerken. Deels gaat het om nieuwe netwerken, deels kunnen bestaande hiervoor worden benut (bijvoorbeeld de bijeenkomsten van BoSsen), en zal gebruik worden gemaakt van de botsessies die door OCW worden georganiseerd. Tevens wordt onderzocht of gebruik kan worden gemaakt van de stimuleringsregeling Mediawijzer.net.

Beoogde resultaten

- Na twee uitvoeringsjaren zijn 30 docenten opgeleid tot digitaal didacticus, waarvan 6 docenten afkomstig zijn van het vmbo / praktijkonderwijs;
- Er zijn digitale middelen ontwikkeld en benut van andere scholen, waarmee de digitale competenties in Rijnmond zijn vergroot. De mate waarin deze competenties zijn vergroot zal blijken uit de nul en vervolgmetingen in het in opdracht van OCW uitgevoerde onderzoek bij de knelpuntregio-aanpak;
- 30 scholen/locaties in de drie clusters van Platform Rijnmond hebben hun begeleidingsstructuur en inductieprogramma verrijkt met E-coaching (60 E-coaches);
- Op scholen groeit het besef dat digitale didactiek een krachtig hulpmiddel is om de houdbaarheid van zowel kwaliteit als volume van het onderwijs op een hoog niveau te brengen en te houden. Daarmee is een cultuurverandering op gang gebracht met nieuwe beelden over de school als onderwijsorganisatie, over lesgeven en over het vak/de rol van docent;

- Digitale didactici op de 30 deelnemende scholen (zie hierboven) verzorgen vanaf 2014/15 minimaal 10% van hun geplande onderwijstijd voor het betreffende vak in het tweede uitvoeringsjaar met inzet van e-learning.

Borging

- De scholen van Platform Rijnmond ontwikkelen een opleidingscultuur waarbij digitale didactiek één van de peilers is;
- De deelnemende scholen en opleidingen in Rijnmond vormen kennisnetwerken en leren van elkaar;
- De docenten uit het project passen digitale didactiek toe in hun beroepsbeoefening;
- Digitale didactiek is opgenomen in het curriculum van de opleidingen en wordt gratis ter beschikking gesteld.
- Er komt een beschrijving van de ervaringen (do's en dont's) in het project en van de methodiek en deze worden tijdens een kennisdelingsbijeenkomst verspreid aan geïnteresseerde scholen.
- In het tweede uitvoeringsjaar wordt verkend of en hoe verdere uitrol na de programmaperiode naar andere scholen en vakken vorm kan worden gegeven.

3. Combitraject: academische 1e graads bevoegdheid én de vakmaster

Het project in vogelvlucht

Met de komst van de educatieve minor is er een nieuwe route in aanleg om academische vakstudenten te interesseren voor werken in het onderwijs. De grote uitstroom van vooral academisch geschoolde docenten, maakt het zinvol om die nieuwe route verder uit te werken. In dit project combineren 16 studenten, na het behalen van hun bachelor met daarin de educatieve minor, het afstuderen in hun vak met het halen van hun eerstegraads bevoegdheid. Deze 16 studenten staan minimaal voor de duur van het project een deel van hun tijd⁷ voor de klas (dual traject).

Huidige situatie

Binnen de drie clusters van Platform Rijnmond is de afgelopen jaren ervaring opgedaan met het dual opleiden van studenten, waarvan een aantal afkomstig is uit de eigen vijver. Voor het halen van de tweede graads bevoegdheid beslaat het duale traject een periode van vier jaar. Op de scholen is geïnvesteerd in het bouwen van een infrastructuur voor opleiden en begeleiden. Er is tevens ervaring opgedaan met het ontvangen en begeleiden van academische studenten tijdens hun

⁷ In het vak master jaar, of bij tweejarige master opleidingen in het eerste jaar daarvan, krijgen studenten een **kleine aanstelling**⁷ (ongeveer 4-6 uur per week) op een van de VO scholen.

In het tweede master jaar, of bij tweejarige master opleidingen in het tweede jaar daarvan, werkt de student aan het behalen van de **bevoegdheid VHO en wordt de aanstelling uitgebreid** tot ongeveer 7-10 uur met daarbinnen minimaal 4 uur bovenbouw.

Educatieve Minor (EM). Er hebben in de periode 2009-2011 60 EM-studenten in groepen van 10 op Rijnmondse scholen ervaring opgedaan.

Platform Rijnmond wil de infrastructuur voor duaal opleiden uitbreiden met een aantal fasen die het mogelijk maken dat universitaire studenten zowel een vakstudie volgen als hun eerstegraads bevoegdheid halen binnen de daarvoor gestelde tijd. De totale opleidingsduur is afhankelijk van de duur van de masterfase van de studie (die kan 1 of 2 jaar zijn).

Arbeidsmarkt

In Rijnmond bestaat (zie project 3)zoals beschreven een grote vervangingsvraag binnen het eerstegraads gebied. De tekorten lopen vooral hoog op in de talen en bèta vakken. Vooral voor de bèta vakken is het van belang om studenten in een vroeg stadium te interesseren voor werken in het onderwijs.

Aanpak en planning

Deze speciale vorm van Opleiden in de School in combinatie met het halen van een vakmaster wordt uitgevoerd binnen opleidingsclusters NWN, ROOZZ en VPR van Platform Rijnmond in samenwerking met het ICLON en de TULO. De opzet is dat universitaire studenten tijdens hun bachelor de Educatieve Minor volgen en daarbij stage op een vo-school lopen in Rijnmond. De focus ligt daarbij op instroom in de tekortvakken (zie ook project 2). Daarna kunnen deze studenten in hun masterfase een kleine aanstelling op een vo-school in Platform Rijnmond krijgen. In het eerste vakmasterjaar gaat het om een aanstelling van 4-6 uur, in het tweede vakmasterjaar om een aanstelling van 7-10 uur (waarvan de helft in de bovenbouw). Als het traject succesvol verloopt, hebben de deelnemers aan het eind hun vakmasterstitel, ervaring opgedaan met werken binnen het onderwijs én hun eerstegraads lesbevoegdheid gehaald.

- **Peilen interesse onder studenten:** onder de huidige EM-studenten én de terugkomminoren wordt door ICLON en TULO in de periode september-november 2012 de interesse in dit combitraject gepeild. Alleen bij voldoende interesse worden de volgende stappen gezet (zie go/no-go beslissing).
- **Werving studenten voor het combitraject:** in de periode januari-april 2013 worden 16 studenten geworven bij de universiteiten voor het combitraject. Studenten worden gescreend en met hen worden afspraken gemaakt. Er worden matches gemaakt tussen scholen en studenten voor de eerstvolgende stap in het traject.
- **Werven vo-scholen voor combitraject:** In diezelfde periode wordt er in de clusters in Rijnmond gezocht naar scholen die zich voor langere tijd (namelijk het hele traject) aan de afspraken met de universiteiten willen binden. Er worden afspraken gemaakt over aantallen studenten per stap van het traject en de vakken waaronder wordt geworven binnen de universiteiten (voorkeur voor de bèta vakken).
- **Go /no-go:** voor het eerste uitvoeringsjaar wordt in april 2013 en voor het tweede uitvoeringsjaar wordt in april 2014 besloten over de uitvoering van het vervolg van dit traject op basis van de uitkomsten van de werving onder studenten en onder scholen. Er nemen op basis van de uitkomsten van het af te nemen assessment minimaal 8 studenten per jaar deel. Er zullen minimaal 16 kandidaten nodig zijn na initiële inschrijving. Er wordt uitgegaan van een netto wervingsresultaat van 50%.

- **Vorbereiding dual combitraject:** In de periode september – november 2012 wordt er overlegd tussen het ICLON, de TULO en de coördinatoren van de drie opleidingsclusters in Rijnmond over de voorbereiding van het traject. Er wordt een werkgroep geformeerd (beperkt, 1 persoon namens de scholen en 2 van de universitaire lerarenopleidingen) die het traject verder ontwikkeld.
- **Vorbereidingen op de deelnemende scholen:** Er worden voor de zomer van 2013 afspraken gemaakt over begeleiding van de studenten op de scholen door vakcoaches en BoSsen (Begeleiders op School). Tevens wordt de benodigde formatie op de scholen voor de duale studenten uit het combitraject gereserveerd.
- **Vorbereidingen op de universiteiten:** Er worden afspraken gemaakt met de faculteiten van de universiteiten over de planning van de colleges van deelnemende studenten.
- **Uitvoeren van het traject:** vanaf opleidingsjaar 2013-2014 wordt het eerste pilot uitgevoerd.
- **Het project wordt onderzocht:** zowel de kwaliteit als de opbrengst van het traject worden vastgesteld op basis van het in opdracht van OCW uitgevoerde onderzoek.

Beoogde resultaten

- Er is een route ontwikkeld en uitgetoetst waarbij universitaire studenten hun vakstudie combineren met het halen van hun academische eerstegraads lesbevoegdheid, met extra accent op praktijkervaring en in dezelfde studietijd als nodig is voor de universitaire studie.
- Er hebben minimaal 16 studenten via het combitraject het halen van hun vakmaster gecombineerd met het halen van de academische eerstegraads bevoegdheid. Zij krijgen na het volbrengen van het traject een baan aangeboden in de regio.
- Er is een beschrijving en handleiding van het traject opgesteld die aan het eind van de periode met andere scholen, opleidingen, universiteiten en regio's zal worden gedeeld.

Borging

- Het traject wordt opgenomen als onderdeel van opleiden in de school in de clusters van Rijnmond.
- Het traject wordt beschreven en ter beschikking gesteld aan geïnteresseerde scholen en opleidingen.
- Na de programmaperiode wordt het traject gefinancierd uit de lumpsum. Als opleidingsschool Rijnmond in 2016 wordt geaccrediteerd, wordt dit traject onderdeel van het aanbod van de opleidingsschool.

Planning

Planning programma Platform Onderwijsarbeidsmarkt Rijnmond 2013-2015							
	9/12-12/12	1/13-6/13	7/13-12/13	1/14-6/14	7/14-12/14	1/15-6/15	7/15-12/15
Versterking vmbo- en praktijkscholen	Inventarisatie vervangingsvraag vmbo- en praktijkscholen bij techniek en verzorging.	Contact leggen met po-besturen. Hogeschool ontwikkeld aangepast traject. Informatie bijeenkomsten voor po-docenten. Go/No-go (mei 2013) Organiseren meeloopdagen, assessment, sollicitatierondes. Organiseren zijinstroomtrajecten. Uitvoeren aanvullende opleiding voor coaches en BoSsen (pedagogiek).	Uitvoeren duale scholingstraject. Begeleiding docenten in opleiding.	Uitvoeren duale scholingstraject. Begeleiding docenten in opleiding.	Inductiefase Docenten ronden opleiding af in de periode waarin vervangingsvraag piekt volgens de ramingen van CentERdata.	Inductiefase.	Vervolg inductiefase Aangepast opleidingstraject voor doorstroom po-vo wordt opgenomen in curriculum Hogeschool Rotterdam. Beschrijving traject en opnemen in inductieprogramma scholen. Curriculum wordt beschikbaar gesteld
Digitale didactiek	Samenstellen ontwikkelgroep.	Ontwikkelen producten digitale didactiek. Werving docenten voor opleiding Digitaal didacticus. Go/no-go op basis resultaten werving docenten voor opl. Digitaal Didacticus	Groep van 12 docenten in tekortvakken blijkend uit de ramingen van CentERdata volgen opleiding tot Digitaal Didacticus . Lerende netwerken komen bijeen, delen kennis binnen Platform Rijnmond.	Docenten passen digitale didactiek toe. Docenten/coaches volgen opleiding voor E-coaching. Lerende netwerken komen bijeen, delen kennis binnen Platform Rijnmond.	Docenten passen digitale didactiek toe. Groep van 18 docenten volgen opleiding tot Digitaal Didacticus Lerende netwerken komen bijeen, delen kennis binnen Platform Rijnmond.	Docenten passen digitale didactiek toe. Lerende netwerken komen bijeen, delen kennis binnen Platform Rijnmond.	Docenten passen digitale didactiek toe. E-learning in 10 % van de lessen geven door Digitale Didactici Lerende netwerken komen bijeen, delen kennis binnen Platform Rijnmond.

		<p>Docenten/coaches volgen opleiding voor E-coaching.</p> <p>Lerende netwerken worden opgezet. Nemen rol over van ontwikkelgroep.</p> <p>Contacten leggen met krimpregio.</p>	Digitale didactiek opgenomen in curriculum opleidingen.				
Combitraject	<p>Peilen interesse onder studenten (EM en ex-EM).</p> <p>Vorbereiden combitraject door ICLON, TULO en clusters.</p>	<p>Werving onder studenten univ. Leiden en Delft.</p> <p>Werving vo-scholen voor deelname en reserveren formatie voor combitraject. Focus op tekortvakken.</p> <p>Go/no-go beslissing pilot 1</p> <p>Treffen voorbereidingen op beide universiteiten (aanpassen colleges aan praktijkdagen /uren op scholen).</p>	Uitvoeren pilot 1 (colleges op universiteit, praktijk op school en begeleiding).	<p>Uitvoeren pilot 1</p> <p>Medio 2014 komen de 8 studenten op de markt in de piek van de vervangingsvraag (volgens ramingen CentERdata).</p> <p>Werven studenten en reserveren vacature ruimte voor pilot 2</p> <p>Go/no-go beslissing pilot 2</p>	Uitvoeren pilot 2	<p>Uitvoeren pilot 2</p> <p>Medio 2015 komen de 8 studenten op de markt in de piek van de vervangingsvraag.</p>	Beschrijving traject en opnemen in inductieprogramma scholen.

